

Titel: Lærere

Citation: "Lærere", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K28*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2012 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-b161-txr-shoot-id0c5bdbf2-f2db-429e-b5a2-394bc1071a85.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K28

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

Tekstredegørelse

1. Manuskriptbeskrivelse
2. Datering og kronologi 352

1. Manuskriptbeskrivelse

Til brevene i gruppen »Lærere« findes følgende manuskripter, hvoraf Brev 164-165 og 167-170 befinder sig i Kierkegaard Arkivet (KA), Brev 161 og 163 i Ny kongelig Samling (NKS), Brev 162 i Additamenta (Add.) og Brev 166 i Nyere Brevsamling Dansk (NBD 2. rk.) på Det Kongelige Bibliotek.*

Brev 161. Fra SK til E.F.C. Bojesen (SKS 28, 267).

- B161 161 1 løst blad i 4° med afrevet kant i venstre side.*
Ingen paginering.
Papir: gulligt brevpapir, glat. Mål: 168 × 223 mm.*
Bladet har langs forudgående falsninger været foldet to gange på langs, dernæst to gange på tværs til konvolut (mål: 95 × 65 mm*); rest af oblat.*
På konvoluttens for- og bagside findes postale påtegninger skrevet med blæk og rødkridt.

161 (NKS 2420 I 2°; B&A 48)

Brev 162. Fra SK til F.C. Sibbern (SKS 28, 268-270).

- 162 1 dobbeltblad i 8°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt brevpapir, glat. Mål: 136 × 218 mm.
Bladene har været foldet to gange på langs og to gange på tværs til konvolut (mål: 105 × 68 mm). Præg af en yderligere foldning på tværs; rødt laksegl med signeten »[S]K« i oktagonal ramme.
Til højre for datoangivelsen på bl. [1r] er skrevet »1841« med blyant i fremmed hånd.
Enkelte korrektioner.
På bl. [2r] findes poststempleet »Berlin 16/12 2-3«; på konvoluttens bagside findes det delvis synlige poststempel »Hamb[urg] 17/12«.

162 (Add. 1040 4°; B&A 55)

Brev 163. Fra SK til F.C. Sibbern (SKS 28, 270-271).

- 163 1 løst blad i 4° med afrevet kant i venstre side.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 199 × 244 mm.
Bladet har været foldet to gange på langs og to gange på tværs til konvolut (mål: 141 × 75 mm); forsegling med oblat.
Få korrektioner.

163 (NKS 1994 2°; B&A 132)

Brev 164. Fra SK til Michael Nielsen, kladde (SKS 28, 271-272).

- 164 1 løst blad i 4° med afrevet kant i venstre side.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 171 × 206 mm.
Bladet er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten. Bladet bærer præg af yderligere to foldninger på tværs.
Enkelte korrektioner.

164 (L-fort. 383*; KA, D pk. 2 læg 21; B&A 107)

- 165 Brev 165. Fra H.N. Clausen til SK (SKS 28, 273).
1 dobbeltblad i 8°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt brevpapir, glat. Mål: 104 × 182 mm.
Bladene har været foldet to gange på tværs til konvolut (mål: 104 × 167 mm);
rest af oval oblat eller laksegl.
Bl. [1v]-[2r] er ubeskrevet.
(L-fort. + B-fort. 322; KA, D pk. 2 læg 6; B&A 158)
- 166 Brev 166. Fra SK til H.N. Clausen (SKS 28, 273-274).
1 løst blad i 4° med afrevet kant i venstre side.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 169 × 207 mm.
Bladet har været foldet to gange på langs og to gange på tværs til konvolut
(mål: 98 × 65 mm); rest af oblat.
Få korrektioner.
(NBD 2. rk.; B&A 159)
- 167 Brev 167. Fra H.N. Clausen til SK (SKS 28, 274-275).
1 dobbeltblad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gråt skrivepapir, ribbet. Mål: 172 × 225 mm.
Bladet har været foldet to gange på tværs. Bladet bærer præg af to senere
foldninger på tværs.
Bl. [1v]-[2v] er ubeskrevet.
(L-fort. + B-fort. 239; KA, D pk. 2 læg 6; B&A 287)
- 168 Brev 168. Fra SK til H.N. Clausen; består af en kladde og en renskrift (SKS 28,
275-276). Tekstgrundlaget i SKS 28 er ms. 168.2.
Kladde.
168.1 1 løst blad i 4° med afrevet kant i venstre side.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 171 × 225 mm.
Bladet har været foldet en gang på tværs og en gang på langs.
Versosiden er halvt beskrevet.
Mange korrektioner.
(L-fort. 235, B-fort. 235.1b; KA, D pk. 2 læg 6; B&A 288)
- 168.1 Renskrift.
168.2 1 løst blad i 4° med afrevet kant i venstre side.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 170 × 225 mm.
Bladet har været foldet to gange på langs og to gange på tværs til
konvolut (mål: 99 × 82 mm). Bladet bærer præg af endnu en
foldning på tværs; rest af grønlig oblat til forsegling.
(L-fort. 235, B-fort. 235.1a; KA, D pk. 2 læg 6; B&A 288)
- 168.2 (L-fort. 235, B-fort. 235.1a; KA, D pk. 2 læg 6; B&A 288)
- 169 Brev 169. Fra F.C. Petersen til SK (SKS 28, 276).
1 dobbeltblad i 8° med afrundede hjørner.
Ingen paginering.
Papir: hvidligt brevpapir, glat. Mål: 132 × 205 mm.
Bladene har været foldet to gange på langs og to gange på tværs til konvolut
(mål: 122 × 158 mm); bladet bærer præg af yderligere foldning på langs. Rest
af rødt laksegl med signeten »P«.
Bl. [1v]-[2r] er ubeskrevet.
(L-fort. + B-fort. 315 eller 322;* KA, D pk. 2 læg 23; B&A 162)

- 170 Brev 170. Fra F.C. Petersen til SK (SKS 28, 277).
1 dobbeltblad i 8° med afrundede hjørner.
Ingen paginering.
Papir: hvidligt brevpapir, glat. Mål: 132 × 205 mm.
Bladene har været foldet to gange på langs og to gange på tværs til konvolut (mål: 138 × 58 mm). Bladene bærer præg af yderligere foldning på langs; gul oblat til forsegling.
Bl. [1v]-[2r] er ubeskrevet.
(L-fort. + B-fort. 315 eller 322;^{*} KA, D pk. 2 læg 23; B&A 234)

170
(L-fort. 235 og 383, B-fort. 235.1, L-fort. + B-fort. 239, 315, 322; Add. 1040 4°; KA, D pk. 2 læg 6, 21 og 23; NBD 2. rk.; NKS 1994 2° og 2420 I 2°; B&A 48, 55, 107, 132, 158, 159, 162, 234, 287 og 288)

2. Datering og kronologi

Gruppen indeholder breve mellem SK og hans tidligere lærere ved Metropolitanskolen og ved Københavns Universitet. Af de 10 breve er 4 dateret: Brev 165 (fra H.N. Clausen) er dateret den 25. sept 1847; Brev 167 (fra H.N. Clausen) er dateret den 8. nov. 1851; Brev 169 (fra F.C. Petersen) er dateret den 1. okt. 1847, og Brev 170 (Fra F.C. Petersen) er dateret den 19. nov. 1849. De øvrige 6 breves datering kan fastslås i forhold til de daterede eller ved indre kriterier.

Brev 161 har været sendt til E.F.C. Bojesen med et dedikationseksemplar fra SK, der dog ikke nævner bogens titel. Det er med stor sandsynlighed følgebrevet til det gaveeksemplar af disputatsen *Om Begrebet Ironi med stadigt Hensyn til Socrates* (1841), hvis dedikation til Bojesen er bevaret.^{*} Eftersom disputatsen var færdigtrykt den 16. sept., er brevet skrevet og afsendt i forbindelse med SKs rundsending af eksemplarer til opponenter, lærere og andre relevante personer op til disputatsforsvaret den 29. sept. 1841.^{*}

Brev 162 fra SK til F.C. Sibbern er dateret »d. 15. Dec.« og poststemplet i Berlin 16. dec. Der er tale om året 1841, idet SK i brevet omtaler forelæsninger, han følger hos P.K. Marheineke, K. Werder og F.W.J. Schelling. Det stemmer overens med SKs aktiviteter under det første ophold i Berlin 1841-42 som beskrevet i notesbøgerne.^{*} Af det andet brev til F.C. Sibbern, Brev 163, fremgår, at Sibbern er rektor på Københavns Universitet. Denne post bestred han fra 31. okt. 1845 til 30. sept. 1846. Brevet er med SKs egne ord en opfølgning på et »for nogle Dage siden« fremsendt brev, der var vedlagt et gaveeksemplar af en bog. At der er tale om *Afsluttende uvidenskabelig Efterskrift*, fremgår af formuleringen: »det fornøier mig at betænke, at min Overtagen af de pseudonyme Skrifter ved en afsluttende Efterskrift netop effectueredes det Aar« (SKS 28, 270,17-19).^{*} Bogen var færdigtrykt den 20. feb. og udkom den 27. feb. 1846. Brev 163 er derfor skrevet i feb.-marts 1846.

Det udaterede Brev 164 til Michael Nielsen er kun bevaret i kladde. Det kan dateres nøjagtigt, eftersom SK dels skriver »Det var igaar min Geburtsdag« (5. maj), dels omtaler sin forestående flytning »hjem i det fædrende Huus paa Nytorv« (SKS 28, 272,3 og 271,20); den flytning fandt sted i efteråret 1844, så Brev 164 er skrevet den 6. maj 1844.

En forespørgsel til SK fra H.N. Clausen om at skænke eksemplarer af sine udgivne bøger til biblioteket i Rom (Brev 165) er dateret 25. sept. 1847. Brev 166 er SKs svar og derfor formentlig fra slutningen af sept. 1847. Brev 168, der også er stilet til Clausen, er skrevet i nov. 1851, eftersom der er tale om et svar på et brev dateret 8. nov. 1851 (Brev 167). Det overleverede ms., som fandtes i SKs lejlighed ved hans død, er tilsyneladende en renskrift, der har været forseglet; om Brev 168 er forblevet uafsendt eller blot sendt til H.N. Clausen i en nyskrevet renskrift, er uvist.